

Forslag A 1942/UHN
Behandles af Udvalget for et Holdbart Norden

Betænkning over A 1942/UHN om en nordisk indsats mot international miljøbrottslighet

Udvalget for et Holdbart Norden foreslår, at Nordisk Råd rekommanderer de nordiske regeringer

att underlätta och samordna det nordiska samarbetet kring brottsbekämpande åtgärder vad gäller internationell miljöbrottslighet

Baggrund

Mittengruppen havde fremsat forslag om at Nordisk Råd rekommanderer de nordiske regeringer

att underlätta och samordna det nordiska samarbetet kring brottsbekämpande åtgärder vad gäller internationell miljöbrottslighet, och

att samverka med etablerade utredningsmekanismer med inriktning att bekämpa internationell miljöbrottslighet, samt att

Nordiska rådet rekommanderar Nordiska ministerrådet

att främja nordiskt samarbete för etablerade oberoende utredningsmekanismer för att lagföra internationell miljöbrottslighet.

Enligt Interpol och Förenta nationernas (FN) miljöprogram är miljöbrottslighet i världen den fjärde största brottskategorin.¹ Dessvärre går många förövare utan straff eftersom denna typ av brottslighet underrapporteras och under-åtalas. EU, som nu förstärker sin miljölagstiftning i linje med den nya gröna given har redan stora utmaningar i att lagföra gällande lagstiftning i området.²

¹ <https://www.eurojust.europa.eu/news/report-environmental-crime-stresses-need-further-cooperation>

²

https://www.environmentalprosecutors.eu/sites/default/files/document/Cap%20and%20Gap%20report_FINAL_Print.pdf

En av de största orsakerna att miljöbrottslighet inte lagförs - i allt från illegal avskogning, skador som orsakas av utvinning och användning av fossila bränslen, metanutsläpp från olja och gas samt från kolbrytning och från deponier - rör tillgången till högkvalitativ information och stöd som skulle göra det möjligt för polismyndigheter och åklagare att inleda och genomföra effektiva förfaranden. Ett relaterat problem är den bristande samordningen mellan nationella brottsbekämpande myndigheter för att ta itu med ekobrottslighet såsom delande av information, resurser och stöd. Dessa är grava problem eftersom rättsliga åtgärder mot miljöbrottslighet – oavsett om de genomförs genom straffrättsliga, administrativa, konstitutionella eller civila domstolar – eller på nationell eller internationell nivå – bara blir framgångsrika om de är baserade på relevanta och övertygande bevis.

Ett effektivt verktyg som på senare tid revitaliserat bekämpningen av miljöbrottslighet är utredningsmekanismer. Dess syfte är att utlösa och stöda nationella och internationella åtal samt verkställighet av alla olagliga aktiviteter som rör miljön över hela världen. Till deras uppgift hör att inhämta information från civilsamhällets organisationer, vetenskaps- och utbildningsinstitutioner, hälso- och sjukvårdspersonal, tekniska institut, medieorganisationer och företag. Efter att informationen konsolideras och analyseras hittar mekanismen tillämpbara artiklar för att sedan framställa ärendeakter till lämpliga rättsvårdande myndigheter på relevant nivå. En av de mest framstående utredningsmekanismerna inom miljöområdet idag är Center for Climate Crime Analysis.³ De har lyckats bygga solida case som blivit åtalbara i flera länder.

Det positiva med de oberoende utredningsmekanismerna är att de inte utmanar andra staters suveränitet. Detta grundar sig i att alla brottsbekämpande myndigheter som skulle erbjudas stöd från mekanismen själva skulle kunna bestämma om och i vilken utsträckning de önskar utnyttja stödet.

Nordens långa rykte som upprätthållare av rättsstatsprincipen, demokratisk maktindelning och antikorrupcion är en viktig bevekelsegrund för varför just Norden skulle medverka till att öka förutsättningarna för att komma åt miljöbrottslighet. Lägg till det stora intresse som nordiska länder uppvisat på internationellt plan för att öka ambitionsnivån på multilateralt beslutsfattande i globala miljö- och klimatutmaningar. Men vad spelar ny ambitiös lagstiftning för roll om det inte finns tillräckliga verktyg för domstolsväsendet att lagföra miljöförbrytare redan idag?

³ <https://climatecrimeanalysis.org/>

Vi menar därför att Norden bör stöda en eller flera utredningsmekanismer inom miljöområdet. Detta skulle sända diplomatiska och politiska signaler till omvärlden att också medfinansiera de idag underresurserade oberoende utredningsmekanismerna.

Nordiskt samarbete skulle också stärka den inhemska brottsbekämpningen på området. Som ett led i detta arbete aktualiseras behovet av att de nordiska ländernas polis- och åklagarmyndigheter samverkar i högre grad för att lagföra miljöbrottslighet. Samordning kunde identifiera luckor i brottsbekämpning som en eller flera utredningsmekanismer kunde fylla.

Udvalgets synpunkter

Mittengruppen understregede bristen på möjligheterna att juridiskt kartlägga miljöbrottslighet idag, og fremhævede at en udredningsmekanisme er et effektivt værktøj til virksomheder i deres arbejde med at implementere ESG. Derfor ønsker Mittengruppen at støtte samtlige at-satser, hvilket også fik tilslutning fra Nordisk Grøn Venstre.

Den konservative gruppe anerkendte intentionen i forslaget, men ser at det kommende EU-direktiv om miljøkriminalitet, som lægger op til at styrkelse af håndhævelsesmekanismer, straffeudmåling og definition mm., som fyldestgørende. Den konservative gruppe støtter derfor ikke at-sats 2 og at-sats 3, hvilket fik opbakning fra den socialdemokratiske gruppe, Nordisk Frihed og medlemmet uden partigruppe.

Der var ikke flertal for at-sats 2 og 3 og derfor udgår disse af betænkningen. Derimod kunne den konservative gruppe, den socialdemokratiske gruppe, Nordisk Frihed og medlemmet uden partigruppe støtte at-sats 1.

Udvalget besluttede at opdatere betænkningen med udgangspunkt i flertallet om at slette at-sats 2 og 3.

København, den 5. september 2023

Johan Andersson (S)
Tove Elise Madland (A)
Mats Wiking (S)
Per Husted (S)
Ola Elvestuen (V)

Ásmundur Friðriksson (Sj.)
Heikki Autto (saml)
Lene Westgaard-Halle (H)
Staffan Eklöf (SD)
Himanshu Gulati (FrP)

RESERVATION

Mittengruppen og Nordisk Grøn Venstre reserverede sig mod denne beslutning.

Vi, de undertegnede, lægger følgende reservation till utskottets betänkande om en nordisk insats mot internationell miljöbrottslighet. Vi anser att det är av yttersta vikt att rättsvårdande myndigheter har tillgång till högkvalitativa och relevanta bevis i bekämpandet av internationella miljöbrott. Dessa brott är komplexa och gränsöverskridande, och kan lätt hamna att falla utom räckhåll för EU:s reviderade miljöbrottsdirektiv varför internationell samverkan är nödvändig. För att säkerställa höga bevisvärden vore samarbete med internationella utredningsmekanismer ett kostnadseffektivt komplement för nordiska rättsvårdande myndigheter. Dessa har tillgång till exempelvis avancerad satellitdata och specialiserade ekologiska bedömningar. Vi föreslår därför att Nordiska rådet ska godkänna det ursprungliga förslaget, som inkluderar utredningsmekanismerna, i stället för utskottets förslag.

Vi rekommenderer att Nordisk Råd rekommenderer de nordiske regeringer

att underlätta och samordna det nordiska samarbetet kring brottsbekämpande åtgärder vad gäller internationell miljöbrottslighet,

att samverka med etablerade utredningsmekanismer med inriktning att bekämpa internationell miljöbrottslighet, samt att

Nordiska rådet rekommenderar Nordiska Ministerrådet

att främja nordiskt samarbete för etablerade oberoende utredningsmekanismer för att lagföra internationell miljöbrottslighet.

København, den 5. september 2023

Ola Elvestuen (V)
Rebecka Le Moine (MP)
Bella Forsgrén (gröna)
Simon Holmström (HI)

Mariane Paviasen (IA)
Marianne Bigum (SF)
Staffan Eklöf (SD)
Himanshu Gulati (FrP)